

Vergaderjaar 1985–1986

18 802

Partiële wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de rechterlijke organisatie, de Wet op de economische delicten, de Vreemdelingenwet, de Wet voorlopige regeling schadefonds geweldsmisdrijven en de Wet indeling geldboetecategorieën

Nr. 6

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 5 november 1985

Gaarne beantwoord ik het verslag van de vaste commissie voor Justitie over het onderhavige wetsvoorstel als volgt.

Algemeen

De leden van de Pv.d.A.-fractie, die met belangstelling kennis namen van dit wetsvoorstel, gingen allereerst in op het voorstel tot het laten vervallen van het voorschrift om een veroordeelde tot geldboete die nalatig is om te betalen, een derde aanschrijving te zenden. Met instemming las ik dat zij mijn standpunt onderschreven dat het voor een goede rechtshandhaving in het algemeen vanzelf spreekt, dat de veroordeelde de opgelegde geldboete ook daadwerkelijk betaalt. Het verheugt mij dat zij konden instemmen met het voorstel om de derde aanschrijving en de maximale verhoging van f 1000, nu deze verhoging nooit hoger dan een vijfde deel van de opgelegde boete kan zijn, te doen vervallen.

De aan het woord zijnde leden vragen zich verder af in hoeverre de uitvoering van de door mij overgenomen andere – niet-legislatieve – aanbevelingen van de werkgroep-Van Gend inmiddels ter hand is genomen. Op een desbetreffende vraag van deze leden naar de resultaten van het overleg met de bank- en giro-instellingen over de mogelijkheden van tenuitvoerlegging van geldboeten via verhaal op saldi van iemands bank- of girorekening, kan ik het volgende antwoorden.

Sinds de behandeling in de Tweede Kamer van het Jaarverslag van het Openbaar Ministerie 1983, waarnaar deze leden verwezen, heeft enige malen overleg plaatsgehad tussen vertegenwoordigers van de banken (waaronder de Nederlandse Bankiersvereniging en het Secretariaat van de Raad voor het Betalingsverkeer), de Postcheque- en Girodienst en de Rijkspostspaarbank enerzijds en vertegenwoordigers van het Ministerie van Financiën en mijn departement anderzijds. Ter bespreking stond de huidige praktijk met betrekking tot de tenuitvoerlegging van geldboeten via verhaal op iemands giro- of bankrekening (art. 576 Sv.) en het voorstel van de werkgroep-Van Gend dat in alle gevallen, waarin de geldboete niet betaald wordt, zodanig verhaal wordt beproefd. Wanneer dat geen resultaat mocht hebben, zou volgens de werkgroep verhaal op grond van artikel 575 Sv. met inschakeling van een gerechtsdeurwaarder moeten worden overwogen. Tenuitvoerlegging van de vervangende vrijheidsstraf ziet de werkgroep als uiteindelijke mogelijkheid.

Inmiddels heeft zich een ontwikkeling voorgedaan, welke voor het hier bedoelde overleg van belang is en welke ik niet onvermeld kan laten. Het betreft het uitbrengen op 29 mei 1985 aan mij van het rapport van de Commissie vereenvoudigde afdoening lichte overtredingen van verkeersvoorschriften (Commissie-Mulder). Als bijlage bij dat rapport is gevoegd de tekst voor een voorstel van Wet andere dan strafrechtelijke afdoening. De commissie-Mulder heeft in de toelichting op haar voorstel opgemerkt dat de mogelijkheid van verhaal op het bank- of girotegoed een executiemogelijkheid betreft waarvan de toepassing een zeer geringe inbreuk vormt op de privacy van de burger, zeker in vergelijking met het executiemiddel van vervangende hechtenis (blz. 47 rapport bovenaan). Zij heeft deze executiemogelijkheid dan ook sterk aanbevolen.

De voorstellen van de Commissie-Mulder heb ik inmiddels om advies aan verschillende instanties toegezonden. Ook aan de vertegenwoordigers van de bank- en giro-instellingen bij het hier bedoelde overleg is het rapport van de Commissie-Mulder toegezonden. Bij de hervatting van het overleg – naar verwachting eind oktober 1985 – zal het hierboven aangehaalde belangrijke element van de voorstellen van de commissie aan de orde komen. Ik koester de hoop dat het overleg vrij kort daarna zal kunnen worden afgesloten. Over de resultaten van het overleg zal ik de Tweede Kamer zo spoedig mogelijk inlichten.

De leden van de P.v.d.A.-fractie beoordeelden de voorstellen van de werkgroep-Van Gend tot toepassing van de artikelen 576 Sv. en 575 Sv., voordat tot vervangende hechtenis zou worden overgegaan, teneinde die vorm van vrijheidsstraf zoveel mogelijk terug te dringen, positief. Zij sloten zich wel aan bij de opvatting, dat de vervangende hechtenis als ultimum remedium voor het niet-betalen van geldboeten niet kan worden gemist. Wat betreft dit laatste, wil ik ook hier verwijzen naar het hierboven reeds vermelde rapport van de Commissie-Mulder.

Dat deze leden het voorstel tot wijziging van artikel 39, tweede lid, van de Wet op de economische delicten positief konden waarderen, verheugt mij. Met deze leden ga ik er van uit dat, gelet op het feit dat fraudezaken in de regel complex van aard zijn, in het algemeen de meervoudige economische strafkamer de zaak zal behandelen.

Met instemming las ik dat de leden van de V.V.D.-fractie het juist vinden dat wordt uitgegaan van het advies van de werkgroep-Van Gend, waarin een werkwijze wordt aanbevolen waarbij eerst in alle gevallen waarin een geldboete niet wordt betaald, verhaal met toepassing van artikel 576 Sv. wordt beproefd.

Over hun vraag of in het vijfde lid van dit artikel niet een onduidelijkheid is geslopen waardoor een anomalie bestaat tussen de eerste en de tweede zinsnede van het vijfde lid, merk ik het volgende op.

De aan het woord zijnde leden interpreteerden het vijfde lid van artikel 576 Sv. aldus dat ook wanneer periodieke uitkeringen ingevolge de wet niet voor beslaggeving vatbaar zijn, wel verhaal ex artikel 576 Sv. mogelijk is tot ten hoogste een vijfde deel van de uitkering. Blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van het vijfde lid werd met de tweede zinsnede beoogd verhaal mogelijk te maken, voor zover krachtens andere wettelijke bepalingen beslag niet is uitgesloten. Tot de wetwijziging van 8 september 1976, Stb. 484, bepaalde artikel 576, vijfde lid, dat artikelen in bijzondere wetten die het beslag binnen zekere grenzen beperken, buiten toepassing blijven, indien volgens artikel 576 (oud) verhaal zou worden genomen op het loon of andere uitkeringen ter voldoening van een door de strafrechter opgelegde geldboete. Doel van de wetwijziging van 1976 was om het vereenvoudigd verhaal van artikel 576 Sv. alleen toe te laten binnen de grenzen van hetgeen vatbaar is voor beslag. Ingevolge het geldende vijfde lid van artikel 576 Sv. is vereenvoudigd verhaal in die gevallen waarin bepaalde uitkeringen in het geheel niet vatbaar zijn voor executoriaal beslag, niet absoluut uitgesloten, maar toegelaten tot ten hoogste een

vijfde gedeelte van de uitkering. Indien de geldboete hoger is dan het vijfde gedeelte van de uitkering zal telkens op de uitkering tot ten hoogste een vijfde gedeelte beslag worden gelegd totdat het geheel van de geldboete is voldaan. Uit het bovenstaande, hetgeen ik ontleen aan de geschiedenis van de totstandkoming van het huidige artikel 576, vijfde lid, Sv., blijkt dat de hierboven aangehaalde interpretatie van de leden van de V.V.D.-fractie juist is.

Deze leden vragen of ik een – wellicht globaal – inzicht kan geven in de verhoudingen en in de resultaten van de tenuitvoerleggingen ingevolge artikel 576 Sv. en of er ook een inzicht kan worden gegeven over het verhaal ingevolge artikel 575 Sv.

Gegevens over het laatste zijn niet voorhanden; gegevens over het eerste betreffen een enquête op de parketten in de arrondissementen in de periode oktober 1982–oktober 1983. Daaruit blijkt dat de verhaalsregeling ingevolge art. 576 Sv. is toegepast in 110 gevallen. Deze gegevens bevestigen een van de conclusies van de werkgroep-Van Gend ter zake nl. dat bij de executie van geldboeten tot nu toe de mogelijkheden om tot verhaal ex art. 576 Sv. over te gaan onvoldoende aandacht hebben gekregen. Teneinde in deze situatie verandering te brengen heeft genoemde werkgroep in bijlage 7 bij haar rapport een schema voor een executieprocedure aanbevolen, aan de uitvoering waarvan ten departemente het nodige wordt gedaan. Een onderdeel van bedoeld schema vormt o.a. het voeren van overleg met bank- en giro-instellingen, waarop ik hierboven in reactie op het betoog van de leden van de P.v.d.A.-fractie reeds ben ingegaan.

De leden van de fractie van de V.V.D. stelden de vraag of de kosten van het verhaal op grond van artikel 575 Sv. onderworpen zijn aan de verhogingen als bedoeld in artikel 24b van het Wetboek van Strafrecht, zowel in de huidige redactie als in de voorgestelde redactie. Hierbij, aldus deze leden, doet zich het probleem voor, dat bij de toepassing van artikel 575 Sv. er sprake is van een tenuitvoerlegging van een vonnis van de burgerlijke rechter, welke tenuitvoerlegging derhalve geschiedt door een gerechtsdeurwaarder en waarbij verder het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Wet Tarieven in Burgerlijke Zaken van toepassing zijn. Door dit laatste, aldus deze leden, zou het toch niet wenselijk lijken om deze kosten te behandelen als de geldboete, althans zeker voor wat het verhaal betreft.

Zoals in het rapport van de werkgroep-Van Gend is uiteengezet, zijn op het verhaal krachtens art. 575 Sv. de bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering inderdaad van toepassing. Indien de weg van het verhaal ex artikel 575 Sv. wordt gevolgd, heeft dit voor de veroordeelde het nadeel dat daarbij een gerechtsdeurwaarder wordt ingeschakeld, waardoor de te innen geldboete ingevolge het vijfde lid van genoemd artikel wordt verhoogd met de kosten van de tenuitvoerlegging. Deze verhoging dient wel te worden onderscheiden van de ingevolge het eerste en het tweede lid van artikel 24b Sr. ingetreden verhogingen van het onbetaald gebleven bedrag van de opgelegde geldboete. Op het moment dat tot verhaal op grond van artikel 575 Sv. wordt overgegaan, hebben deze verhogingen reeds plaatsgevonden. Het Wetboek van Strafvordering biedt de mogelijkheid, indien ook na herhaalde waarschuwing de geldboete (geheel of gedeeltelijk) onbetaald blijft, ingevolge artikel 573 de mogelijkheid om het onbetaalde gedeelte te verhalen op goederen van de veroordeelde. Dit verhaal kan op twee manieren plaatsvinden: via artikel 576 Sv. of via artikel 575 Sv. Laatstgenoemde weg zou volgens de werkgroep-Van Gend slechts aanvaardbaar zijn, indien eerstgenoemde weg (verhaal op bank- of girorekening) niet mogelijk is. Hoewel ik dit standpunt in beginsel onderschrijf, zou ik wel met nadruk de aandacht erop willen vestigen dat uit de wetgeschiedenis noch uit de formulering van artikel 576 Sv. kan worden afgeleid dat de wetgever heeft beoogd verhaal op de in het eerste lid van dit artikel genoemde goederen uitsluitend bij wege van dit artikel te doen plaats vinden. Niets verzet zich er dan ook tegen om krachtens dwangbevel, in het kader van de procedure van artikel 575 Sv., verhaal op die goederen

te nemen. Resumerend: in geval van toepassing van art. 576 Sv. dient de veroordeelde het bedrag van de geldboete te betalen, alsmede de ingetreden verhogingen. In geval van toepassing van artikel 575 Sv. komen hier nog eens de kosten van het verhaal bij.

Artikelen

Artikel I, onder C en D

De leden van de V.V.D.-fractie gaven in overweging om in het voorgestelde derde lid van artikel 24b Sr. te spreken van «van rechtswege» in plaats van «onmiddellijk». De eerste redactie is ook gevolgd in het oude artikel 24b, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht.

Dat de geldboete na een veroordeling opeisbaar is, vloeit reeds uit de wet voort. Artikel 24a Sr. kent echter de mogelijkheid van termijnbetaling bij rechterlijke beslissing. Ook is mogelijk dat het openbaar ministerie termijnbetaling toestaat. Het voorgestelde artikel 24b, derde lid, bepaalt dat het respijt dat de veroordeelde in bovengenoemde gevallen is gegund, vervalt zodra hij voor de eerste maal in gebreke is. Het niet-nakomen van de betalingsregeling leidt ertoe dat deze vervalt en dat de geldboete op dat moment in een keer dient te worden voldaan. Dit wordt, zo meen ik, op de juiste wijze tot uitdrukking gebracht met de woorden «onmiddellijk in haar geheel opeisbaar». Handhaving van deze redactie verdient mijns inziens dan ook de voorkeur.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden naar aanleiding van het vierde lid van artikel 24b Sr. de vraag of de redactie van dit artikellid wel voldoende rekening houdt met het feit dat de eerste drie leden van artikel 24b Sr. van rechtswege werken en derhalve de verschuldigdheid en opeisbaarheid komt vast te staan, waarna wellicht het openbaar ministerie een afbetalingsregeling kan toestaan.

Artikel 24b, vierde lid, ziet op twee gevallen nl. het geval dat, nadat de veroordeelde reeds in verzuim was, alsnog uitstel van betaling is verleend en het geval dat afbetaling was toegestaan.

In die twee gevallen vinden de eerste drie leden van artikel 24b geen toepassing zolang de veroordeelde zijn verplichtingen volgens de getroffen nadere regeling nakomt. In beide gevallen gaat het om een betalingsregeling, getroffen nadat de veroordeelde in gebreke was te betalen. Het vierde lid geeft voor dergelijke gevallen een regeling sui generis inhoudende dat eventueel reeds op de geldboete gevallen verhogingen buiten beschouwing worden gelaten ingevolge een «getroffen nadere regeling». Deze regeling betreft dus niet, gelijk de aan het woord zijnde leden opmerkten, de hoogte van het van rechtswege verschuldigde bedrag. Voor aanpassing of wijziging van het vierde lid van artikel 24b Sr. zie ik echter geen aanleiding, nu de betekenis van dit artikellid voldoende duidelijk tot uiting komt.

Tegen het vermoeden, neergelegd in artikel 24b, vijfde lid, Sr., is geen tegenbewijs mogelijk, zo beantwoord ik een desbetreffende vraag van de leden van de V.V.D.-fractie. De inhoud van dit artikellid houdt, gelijk zij veronderstellen, een imperatieve regeling in, die erop neerkomt dat, ongeacht de bestemming die de veroordeelde aan de betaling geeft, deze betalingen te allen tijde eerst in mindering zullen strekken van de ingetreden verhogingen.

Bij de aan het woord zijnde leden rees de vraag of, indien de verhogingen krachtens het vijfde lid van artikel 24b, zijn verrekend c.q. voldaan en derhalve de boete zelve nog niet is voldaan, het is uitgesloten dat opnieuw, bijvoorbeeld wanneer het openbaar ministerie ingevolge het vierde lid van artikel 24b, uitstel van betaling heeft verleend dat niet wordt nagekomen, de in het eerste en tweede lid omschreven verhogingen worden opgelegd.

In het hier aangeduide geval is er sprake van een situatie waarin de geldboete gedeeltelijk onbetaald blijft. Daarvoor biedt het Wetboek van Strafvordering ingevolge artikel 573 de mogelijkheid om het onbetaald

gebleven gedeelte te verhalen op goederen van de veroordeelde. De artikelen 575 en 576 Sv., welke eerder in deze nota reeds ter sprake kwamen, bieden een nadere regeling voor dit verhaal. Hiernieuwde oplegging van de in de eerste twee leden van artikel 24b Sr. bedoelde verhogingen is niet mogelijk.

Artikel IV, onder B

Het verheugt mij dat de leden van de V.V.D.-fractie de voorgestelde wijziging van artikel 39, tweede lid, van de Wet op de economische delicten volledig konden onderschrijven. Hun suggestie om dit artikellid redactioneel te verbeteren heb ik graag overgenomen. Verwezen zij naar de nota van wijziging.

Nota van wijziging

Sedert de indiening van het onderhavige wetsvoorstel is bij de behandeling van bij de Staten-Generaal aanhangige wetsvoorstellen gebleken dat daarin enkele wetstechnische onvolkomenheden voorkomen. Ook overigens is van enkele leemten in de wetten waarop dit voorstel betrekking heeft, en in andere wetten, gebleken. Daar het hier gaat om in overwegende mate wetstechnische wijzigingen, waaromtrent geen of nagenoeg geen ander oordeel mogelijk is, acht ik het verantwoord van de gelegenheid gebruik te maken om deze onderwerpen niet te laten liggen ten behoeve van een volgende leemtetwet, maar deze bij nota van wijziging op dit wetsvoorstel mee te nemen. Voor het overige moge ik verwijzen naar de toelichting op de verschillende onderdelen van bijgevoegde nota van wijziging.

In verband met het vorige ga ik nog afzonderlijk in op de aanvankelijk in het wetsontwerp onder Artikel II, onderdeel B, opgenomen wijziging van artikel 71, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering. Door wijziging van het woord «beschikking» in: beslissing werd beoogd de verdachte een mogelijkheid van beroep te geven tegen een ter terechtzitting bevolen gevangenneming. Dat met deze wijziging het beoogde doel zou worden bereikt, heeft inmiddels bestrijding ondervonden in de rechtsliteratuur (zie Th. W. van Veen, Nederlands Juristenblad van 23 maart 1985 blz. 384–385, alsook NJB van 31 augustus 1985 blz. 941–942). Zonder op de inhoud van deze bestrijding te willen ingaan, meen ik dat de omstandigheid dat de onderhavige kwestie omstreden blijkt te zijn zich met moeite verdraagt met regeling in een zgn. leemtetwet. Daarom heb ik besloten om dit onderdeel bij nota van wijziging te laten vervallen.

Aangaande de mogelijkheid om hedenandage beroep in te stellen tegen een ter terechtzitting gegeven bevel tot gevangenneming, wijs ik er op dat de verdachte meteen na de zitting van de rechtbank opheffing kan verzoeken van de voorlopige hechtenis. Tegen de afwijzing van een dergelijk verzoek staat beroep open op het gerechtshof. Deze procesrechtelijke (om)weg is ook aangegeven door de Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad, prof. mr. J. C. M. Leyten, in zijn conclusie bij het arrest van de Hoge Raad van 6 december 1983, N.M. 1984, 299. Om deze reden behoeft er geen overwegend bezwaar tegen te bestaan dat een regeling voor beroep tegen een bevel ter zitting van de rechtbank tot gevangenneming als aanvankelijk was voorgesteld, vooralsnog achterwege blijft.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes